

Etusivu>Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö>Kansainvälinen oikeus**Kansainvälinen oikeus**

Kansainvälinen oikeus on joukko sääntöjä, jotka valtiot tai kansakunnat katsovat sitoviksi keskinäisissä suhteissaan sekä suhteissaan kansainvälisiin järjestöihin. Kansainvälinen oikeus liittyy yleensä itsenäisten valtioiden keskinäisiin sopimuksiin tai perustuu niihin.

Soveltamisalat

Kansainvälisellä oikeudella voidaan viitata kahteen oikeudenalaan:

Kansainvälinen julkisoikeus ohjaa valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen välisiä suhteita ja koskee esimerkiksi ihmisoikeuksia, kansainvälistä sopimusoikeutta, merioikeutta, kansainvälistä rikosoikeutta ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta.

Kansainvälinen yksityisoikeus (sovellettavan lain määräytyminen) tarkoittaa prosessioikeuden sääntöjä, joiden avulla päätetään, mikä oikeusjärjestelmä on kulloinkin voimassa ja minkä tuomioistuimen toimivaltaan tietty riita-asia kuuluu. Näitä sääntöjä sovelletaan silloin, kun riita-asiaan liittyy rajat ylittävä ulottuvuus – kun esimerkiksi sopimus on laadittu eri valtioissa sijaitsevien osapuolten välillä tai kun lainkäyttöalueiden rajat ylitetään maassa, jossa on käytössä useita lainkäyttöalueita.

Suhde Euroopan unionin (EU) oikeuteen

EU-oikeutta voidaan pitää kansainvälisen oikeiden erityismuotona, mutta kokonaisuutena tarkastellen EU-oikeudessa on erityispiirteitä, joita kansainvälisessä oikeudessa ei yleensä ole. Erityisesti on mainittava, että kansalaiset voivat vedota EU-oikeuden takaamiin oikeuksiinsa EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa, vaikka yleensä kansalaiset voivat vedota kansainväliseen oikeuteen vasta sitten, kun se on saatettu osaksi kansallista oikeutta. EU-oikeus on myös yleensä ensisijaista EU:n jäsenvaltioiden oikeuteen nähden. Tästä syystä tässä portaalissa on omat sivunsa EU-oikeudelle ja kansainväliselle oikeudelle.

Lähteitä ja tietokantoja

Kansainvälisen oikeuden lähteitä ovat pääasiassa kansainväliset sopimukset ja yleissopimukset sekä yhteisesti tunnustetut arvot, normit ja periaatteet, joihin ei sopimuksissa välttämättä suoraan viitata. Kansainväliset sopimukset voivat olla kahdenvälisiä, jolloin ne on tehty kahden itsenäisen valtion kesken, tai monenvälisiä, jolloin ne on tehty useamman kuin kahden valtion kesken. Hyvin usein kansainväliset sopimukset laaditaan ja niistä neuvotellaan jonkin kansainvälisen organisaation puitteissa, esimerkiksi **Yhdistyneissä Kansakunnissa** (YK) tai **Euroopan neuvostossa**. Merkittävä kansainvälisen oikeuden lähde on myös kansainvälisten tuomioistuinten oikeuskäytäntö.

Kansainvälistä oikeutta käsittelevät useat julkisesti saatavilla olevat tietolähteet. Seuraavassa luettelossa on muutamia esimerkkejä näistä tietolähteistä:

YK:n yleissopimuskokoelma

YK:n ihmisoikeuslainsäädäntö

Euroopan neuvoston **yleissopimukset**: ihmisoikeudet, demokratia, yhteistyö oikeusasioissa

Kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO): merioikeus

Kansainvälinen väestörekisteritoimikunta

Maailman kauppajärjestö (WTO): kansainvälinen kauppaoikeus

Euroopan vapaakauppajärjestö (EFTA) ja Euroopan talousalue (ETA)

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n **lahjonnan vastainen yleissopimus**

Yhdysvaltain kansainvälisen oikeuden yhdistyksen kansainvälisen oikeuden sähköinen tietojärjestelmä **Electronic information system for international law**

HG.org:n **kansainvälisen oikeuden opas**

Kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevä **Haagin konferenssi**: aiheeseen liittyviä sopimuksia ja yleissopimuksia sekä tieto-osioita kansainvälisessä käytössä olevien asiakirjojen laillistamisesta ns. **apostille-todistuksiin**, asiakirjojen tiedoksiannosta, lapsikaappauksista sekä kansainvälisestä adoptiosta.

Yhdistyneillä Kansakunnilla on myös **Kansainvälisen oikeuden toimikunta**. Sen tehtävänä on edistää kansainvälisen oikeuden vaihteista kehittymistä ja lakien kodifiointia. Tätä tarkoitusta varten Kansainvälisen oikeuden toimikunta julkaisee tutkimuksia ja selvityksiä, kerää ennakkotapauksia ja laatii ehdotuksia uusia sopimuksia varten. Toimikunnan työn ansiosta on saatu aikaan useita merkittäviä sopimuksia sekä muita kansainvälisen oikeuden kannalta tärkeitä asiakirjoja.

Päivitetty viimeksi: 17/11/2021

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.